Posamezni izvod 30 grošev, mesečna naročnina 1 šiling

V. b. b

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Slovenski kmetje in delavci ne plačujemo davke zato, da bodo s tem denarjem financirane protislovenske in izrazito velenemško - šovinistične prireditve!

LETNIK V | DUNAJ, V SREDO, DNE 11. I. 1950 | ŠTEV. 2 (275)

Ob občnem zboru Kmečke zveze za Slovensko Koroško

Če gremo za dobro leto nazaj in se zamislimo v gospodarske razmere, kakršne so bile za časa zadnjega občnega zbora Kmečke zveze za Slovensko Koroško v Celovcu, in če pogledamo današnje razmere, potem moramo reči, da se spričo ugotovitve zadnjega občnega zbora, da hočejo kmeta, še posebej pa slovenskega, povsod izpodriniti in gospodarsko uničiti, ničesar se ni spremenilo na boljše — nasprotno je ta nevarnost še narasla.

Pred enim letom smo poleg vseh drugih gospodarskih težkoč in bremen stali še pod knuto nasilnega odvzemanja pridelkov in previsokega predpisovanja oddaje predvsem živine in mleka ter bili zadnji pri raznih dodelitvah. Kljub temu, da merodajni krogi stalno zatrjujejo, da o kakšnem zatiranju našega kmeta ne more biti v nobenem primeru govora, so zbrani podatki o živinskih štetjih od 1947 in 1948 pokazali drugo sliko. Na Koroškem je padlo število živine v tem času za 3,4 odst., število krav pa za 5,4 odstotkov. V okraju Št. Vid je bil n. pr. padec števila živine za 2,3 odst., padec števila krav pa komaj 0,9 odst., dočim je bil v velikovškem okraju padec števila živine 4,8 odst. in padec števila krav 6,9 odst. Ta primerjava pove, da je bil v velikovškem okraju padec števila živine še enkrat tako velik, padec števila krav pa sedemkrat tako velik kot v šentvidskem okraju; pove, da so našega kmeta, čigar gospodarski steber je ravno živinoreja, prav tukaj posebno pritiskali z namenom, ki ga je že ugotovil zadnji občni zbor.

Čeprav so se gospodarske razmere v zadnjem letu bistveno spremenile in smo iz vojnega in povojnega gospodarstva prešli na mirodobno, tako imenovano „prosto“ gospodarstvo, ki smo ga koncem koncev vsi željno pričakovali, ne moremo govoriti o kakršnem koli zboljšanju naših gospodarskih razmer. Slej ko prej trpimo pod težo naše gospodarske zaostalosti, ki so jo zakrivili drugi, nosimo breme previsokih davkov, ki jih plačujemo, brez da bi bili deležni potrebnih prispevkov oblasti v našem gospodarjenju. Doživeli smo novo podražitev ravno tistih stvari, ki jih najbolj potrebujemo — elektrika, sladkor in sol —, med tem pa je vrednost naših pridelkov padla nasproti letu 1948 za več kot eno četrtino.

Najtežje breme v našem gospodarstvu pa je pomanjkanje ljudi za pravočasno in dobro obdelavo naše zemlje. Stroji, s katerimi bi bilo edino mogoče in nujno odpomagati temu pomanjkanju, pa so že vsa leta v primeri z našimi pridelki veliko predragi. Izgledi pa kažejo, da se bodo ponovno podražili za najmanj eno petino. Sicer stalno obljubljajo subvencije pri nabavi strojev in prav tako tudi za popravo poslopij, toda odstotek tistih, ki dobijo subvencije za res gospodarsko nujne stvari, je tako malenkosten, da bo 90 odst. kmetov prej pogoltnila gospodarska kriza, predno bodo deležni sedaj potrebne podpore.

Kaj torej napraviti, da si ohranimo svojo zemljo in domačijo ter pridemo do boljšega kruha? To je vprašanje, ki zanima slehernega kmeta.

Veliki preobrat v zunanjih okolščinah in v načinu pritiska na nas postavlja pred nas nujnost načrtnih in smotrnih ukrepov v prid zboljšanja našega gospodarjenja, za ohranitev naše zemlje, za naš gospodarski in narodni obstoj.

Bolj se bo treba poglobiti v naše gospodarske razmere, več bo treba misliti in preudarjati med nami na vasi, bolj kot prej bomo morali slediti razvoju kmečko-gospodarskih razmer med nami, predvsem pa bomo morali skrbeti, da se bomo z našimi pridelki na gospodarsko najbolj izplačljiv način uveljavili na domačem trgu, ki nam je odprt in za nas dovolj obsežen. Pri vsem tem nas mora voditi načelo brezpogojne skupnosti in enodušnosti v vseh stvareh, ki nas tarejo in za katerimi težimo.

Očitno je, da nam bo koristilo in bo za nas dobro le to, kar bomo sami napravili in ustvarili v samopomoči in medsebojni pomoči, ne pa to, da bomo čakali na pomoč gospode, ki je s svojimi obljubami navlekla nad nas le gorje in še enkrat gorje. Koliko moremo sami napraviti, vemo, kajti večna resnica je, da je ljudstvo v svoji skupnosti in delu sila, ki je nihče ne more zdrobiti.

Te misli naj nas vodijo tudi ob našem občnem zboru.

Blaž Singer

Proračunska debata v deželnem zboru

je ponovno dokazala protiljudsko politiko koroške deželne vlade

V dneh od 20. do 22. decembra 1949 (zadnji dan do polnoči) je bilo v Celovcu zasedanje koroškega deželnega zbora. Na tem zasedanju so poslanci razpravljali o deželnem proračunu za leto 1950, ki ga jim je v odobritev predložil deželni finančni referent Jobst.

Koroški Slovenci v koroškem deželnem zboru žal nimamo svojih zastopnikov in kakor vsi vemo, jih nimamo zato, ker so izvolitev slovenskih kandidatov pri zadnjih volitvah s svojo razbijaško in izdajalsko politiko načrtno preprečili voditelji in predstavniki tako imenovane „Krščanske ljudske stranke“, ki so šli na volitve prav s tem namenom in po izrecnem navodilu OeVP, škofijskega ordinariata in ostalih zagrizenih sovražnikov koroških Slovencev. Zato na tem zasedanju tudi ni bilo poslanca, ki bi v proračunski debati in sploh zastopal koristi slovenskega ljudstva, slovenskih kmetov in delavcev, ki prav tako plačujejo davke kot vsi ostali, ki so morali in morajo prav tako in celo več oddajati kot kmetje nemških predelov Koroške. Od navzočih poslancev se na slovensko ljudstvo in njegove potrebe niti eden ni spomnil, razen v primeru, če je dal duška svojemu velenemškemu šovinizmu in svojemu zagrizenemu sovraštvu do koroških Slovencev. Vsi so o Slovencih molčali, molčali o slovenskih šolah in sploh o vsem, kar je slovenskega, čeprav so prav ti gospodje, ko so svoječasno na volivnih zborovanjih snubili za naše glasove, hoteli biti najboljši Slovenci, v neštetih primerih celo boljši kot mi sami.

Deželni proračun za leto 1950. leto predvideva skupno 137,521.700 šilingov izdatkov in 118,326.200 šilingov dohodkov (v rednem proračunu je predvidenih 119,631.700 šilingov izdatkov in 118,326.200 šilingov dohodkov, v izrednem proračunu pa 17,890.000 šilingov izdatkov in nobenih dohodkov). Skupni primanjkljaj znaša torej 19,195.500 šilingov.

Če si sestav celotnega proračuna podrobneje ogledamo, vidimo, da so predvidene ogromne vsote denarja za stvari, ki so manj ali pa sploh nepotrebne, na drugi strani pa ni denarja za stvari, ki so za delovnega človeka življenjsko važne in nujno potrebne. Nemogoče je, da bi naenkrat obdelali celoten proračun, zato se bomo danes omejili na nekatera dejstva, ki nazorno prikazujejo, da proračun ne upošteva koristi in potreb delovnega ljudstva, še manj pa potreb in koristi koroških Slovencev.

Stanovanjsko vprašanje na Koroškem zahteva učinkovito reformo

Vzemimo vprašanje stanovanj. Vsi vemo, da je danes na Koroškem silno pomanjkanje stanovanjskega prostora zlasti v mestih, kjer so med vojno bombe povzročile ogromno škodo. Poleg tega pa je precej stanovanj zaplenila zasedbena oblast. Kdo pa so tisti, ki nimajo primernega, človeka vrednega stanovanja, če ga sploh imajo? To so preprosti ljudje, delavci, nameščenci, ki so v številnih primerih prisiljeni, da žive v razvalinah, v nehigienskih brlogih, ker pač drugih ne dobe. Mnogi so tudi primeri, da živijo šest do desetčlanske družine v majhnih sobah, v katerih se niti ganiti ne morejo. To so dejstva, preko katerih, bi mislili, da nihče ne more. Vendar pa je preko teh dejstev šel deželni finančni odbor, ko je sestavljal letošnji proračun, kajti v nasprotnem primeru bi gradnji stanovanj posvetil mnogo več pozornosti. Tako pa je v proračunu v to svrho predvidenih le 1,200.000 šilingov. Da ta vsota za odstranitev stanovanjske krize na Koroškem nikakor ne zadostuje, je razvidno že iz tega, da so v 1948. in 1949. letu predvidevali za gradnjo stanovanj ravno toliko, da pa s tem, kakor vidimo, skoraj nič ni bilo zgrajenega. Da je 1,200.000 šilingov za gradnjo stanovanj premalo, je razvidno tudi iz tega, da danes na Koroškem — kakor je v debati izjavil neki poslanec — 22.000 ljudi nima stanovanj. Če je ta številka točna, in verjetno bo, potem, če ne bodo nič tehtnega ukrenili, če za gradnjo stanovanj, ki jih delovni človek potrebuje, ne bodo investirali več denarja, stanovanjska kriza na Koroškem še v desetih letih ne bo rešena. Gospodi je seveda malo na tem, ali ima delovni človek stanovanje ali ne, ker sama živi v razkošnih stanovanjih in ima vsega v izobilju. Ne verjamemo, da je med poslanci eden, ki nima primernega stanovanja, če bi pa kdo bil, bi se v diskusiji oglasil in zahteval, da se temu vprašanju posveti več pozornosti. Tako pa so preko tega vprašanja lepo prešli in v prvi vrsti govorili o potrebni gradnji cest, mostov, o vzdrževanju „Lendkanala“ itd. in za vse to odobrili mnogo več denarja kot pa za gradnjo stanovanj. Jasno, da je tudi to potrebno, toda delovnemu človeku nič ne koristijo lepe ceste, še manj „Lendkanal“, če nima primernega stanovanja.

Da proračun ne upošteva koristi delovnih ljudi, se tudi ni čuditi, ker so ljudje, ki so ga sestavili in odobrili, vse prej kot zastopniki ljudstva. V proračunski debati dr. Karisch ni mogel mimo tega, da je napadel borbo avstrijskih delovnih ljudi za tako imenovano „Ueberbrückungshilfe“. Govoril je, da „razume“ zahteve delovnih ljudi, da pa je proti temu, da skušajo doseči pravice s silo, kakor se je to dogajalo v

(Nadaljevanje na 2. strani)

Na osnovi § 10, odst. 2) in 6) veljavnih pravil bo v petek, 13. januarja 1950

POKRAJINSKI OBČNI ZBOR

Kmečke zveze za Slovensko Koroško

s pričetkom ob 9. uri dopoldne v gostilni Roth v Celovcu (Pfarrhofgasse).

Občni zbor bo poleg ostalega dnevnega reda vseboval tudi važna in zanimiva gospodarska predavanja. Zato bo trajal ves dan in bo zaključen okoli 4. ure popoldne.

Vse delegate vabimo k zanesljivi udeležbi.

Pokrajinski odbor
Kmečke zveze za Slov. Koroško

Občinske volitve

Kaj mora vedeti vsak volivec

Kakor smo v „Slovenskem vestniku“ že poročali, bodo **v nedeljo, dne 12. marca 1950** občinske volitve v vseh občinah na Koroškem, razen v Celovcu in Beljaku, kjer so bile hkrati z državno-zborskimi volitvami.

Jasno je, da se bomo občinskih volitev udeležili tudi koroški Slovenci. Pri tem pa je važno, da smo o poteku volitev podrobno poučeni, da vsak izmed nas točno ve, kaj mora v zvezi z občinskimi volitvami storiti in ukreniti, da si zagotovi volivno pravico itd. Zato bomo v našem listu na tem mestu sproti objavljali vse, kar mora vedeti vsak izmed nas za predstoječe občinske volitve. Vsem našim bralcem priporočamo, da na tem mestu objavljena obvestila izrežejo in dobro shranijo, da tako lahko vsak čas pogledajo, v čem si o občinskih volitvah še niso na jasnem ali kaj morajo tozadevno še storiti.

Število občinskih odbornikov v posameznih občinah

Število občinskih odbornikov v posameznih občinah volimo po naslednjem ključu:

V občinah:

do	500 preb.	8 odb.
od 501 do	1000 preb.	10 odb.
od 1001 do	2000 preb.	12 odb.
od 2001 do	3000 preb.	14 odb.
od 3001 do	6000 preb.	16 odb.
od 6001 do	10.000 preb.	20 odb.
nad	10.000 preb.	24 odb.

Za ugotovitev števila prebivalstva v posameznih občinah je merodajno zadnje ljudsko štetje, v našem primeru ljudsko štetje iz leta 1939.

Volivne oblasti

Pred vsakimi splošnimi občinskimi volitvami se za izvedbo in vodstvo volitev ustanovijo posebne volivne oblasti, ki obdržijo svojo funkcijo do razpisa naslednjih občinskih volitvah.

Volivne oblasti sestojijo iz predsednika ali njegovega namestnika kot volivnega vodje in gotovega števila prisednikov. Za vsakega prisednika je za primer, da je zadržan, treba imenovati namestnika.

Člani volivnih oblasti so lahko samo osebe, ki imajo volivno pravico za državni zbor.

V vsakem okolišu je **okoliška,** v občini **občinska** in v upravnem okraju (v območju okrajnega glavarstva) **okrajna volivna oblast.** Za vso Koroško je v Celovcu **deželna volivna oblast.**

Člani volivnih oblasti morajo biti strogo nestrankarski in svoje dolžnosti vestno izpolnjevati. To obljubo morajo, predno prevzamejo svojo funkcijo, dati predsedniku dotične volivne oblasti.

Prisedniki

Prisednike lahko imenujejo samo stranke, ki so se udeležile zadnjih državno-zborskih volitev. Število prisednikov, ki jih posamezne stranke lahko imenujejo v občinske volivne oblasti, določi okrajna volivna oblast oziroma volivni vodja na podlagi števila glasov, ki so jih te stranke dobile pri zadnjih volitvah v državni zbor. Najkasneje 14. dan po razpisu volitev, to je **dne 14. januarja 1950,** morajo zaupniki strank, ki se bodo udeležile občinskih volitev in ki imajo pravico, da imenujejo svoje prisednike, staviti svoje predloge za sestav deželne in okrajnih volivnih oblasti pri deželni vladi, za sestav občinskih in okoliških volivnih oblasti pri okrajnemu volivnemu vodji. Predlogi, ki pridejo prepozno, ne bodo upoštevani, zato se je treba točno držati predpisanega roka.

Volivni imeniki

Za predstoječe občinske volitve občine ne bodo sestavljale novih volivnih imenikov, marveč za to uporabile stare, ki so bili sestavljeni za zadnje državno-zborske volitve.

Jasno pa je, da stari volivni imeniki ne odgovarjajo popolnoma sedanjemu stanju in jih bo treba popraviti na ta način, da se iz volivnih imenikov črtajo osebe, ki so ob razpisu zadnjih državno-zborskih volitev, to je dne 1. avgusta 1949, sicer imele volivno pravico, ki pa so jo med tem časom zgubile in ob razpisu občinskih volitev, to je dne 31. decembra 1949, niso bile upravičene, da volijo, in da se v volivne imenike vpišejo osebe, ki ob razpisu zadnjih državno-zborskih volitev niso imele volivne pravice, ki pa so jo med tem časom dobile in so bile dne 31. decembra 1949 upravičene, da volijo.

V volivne imenike bo predvsem treba vnesti vse osebe, ki so rojene 1929. leta, ker so s tem, da so na dan razpisa volitev (31. 12. 1949) dopolnile 20. leto, dobile volivno pravico. Vpis teh novih volivcev v volivne imenike pa je mogoč samo potom reklamacije, in to v času, ko so volivni imeniki pri občinskih uradih javno na vpogled (od 1. do vključno 10 februarja 1950). O reklamacijah samih bomo podrobneje govorili pozneje. Kdor pa se hoče na novo vpisati v volivni imenik (kdor ob zadnjih državno-zborskih volitvah ni imel volivne pravice, zdaj jo pa ima), mora v to svrho izpolniti posebno polo, tako imenovani „Wähleranlageblatt“, ki jo dobi pri občinskem uradu. Opozarjamo vse tiste, ki v starih volivnih imenikih niso vpisani, imajo pa po zakonu volivno pravico, zlasti volivce letnika 1929, da si pravočasno poskrbijo te pole, jih izpolnijo, **lastnoročno podpišejo** in jih v času, ko so volivni imeniki javno na vpogled, oddajo pri pristojnem občinskem uradu, da si tako zagotovijo volivno pravico.

Kdaj lahko pregledamo volivne imenike

Od 1. do vključno 10 februarja 1950 (10 dni) so na obč. v splošno dostopnih uradnih lokalih javno na vpogled volivni imeniki, ki jih v tem času vsakdo lahko pregleda, prepiše ali razmnoži.

V občinah z nad 1000 prebivalci imajo posamezne stranke možnost, da proti gotovi odškodnini dobijo od občinskega urada prepise volivnih imenikov. Vsaka stranka, ki hoče na ta način dobiti prepis volivnega imenika, mora to sporočiti pristojni občini najkasneje 14. dan po razpisu volitev, to je **dne 14. januarja 1950.** Zato opozarjamo vse naše zaupnike, predstavnike Demokratične fronte delovnega ljudstva po občinah in vaseh, ki sami ne utegnejo prepisati volivnih imenikov, da **pravočasno** zahtevajo pri svoji pristojni občini prepis volivnega imenika.

Metnitz se noče „zagovarjati“ v slovenskem jeziku

Razprava proti „Slovenskemu vestniku“

Po enoletni prekinitvi se je v soboto dne,. 7. t. m. nadaljevala razprava proti odgovornemu uredniku „Slovenskega vestnika“ tovarišu Franju Ogrisu. Kakor znano je vložil veleposestnik Herman Metnitz iz Pliberka po svojem odvetniku dr. Hansu Pichsu proti tovarišu Ogrisu privatno tožbo zaradi objave članka, ki opisuje med drugim grozodejstva Nemške policije in drugih nacističnih vojaških formacij proti partizanom pri pd. Apovniku na Komelnu jeseni leta 1944, zaradi žaljenja časti in zahteval popravek po tiskovnem zakonu, češ da se nikdar ni udeležil kakršne koli akcije proti partizanom posebno ne tiste pri pd. Apovniku na Komelnu.

Na prvi obravnavi pred enim letom je zahteval tovariš Ogris slovensko razpravo in se pri tem sklicval na določbo senžermenske pogodbe. Razprava je bila zaradi tega preložena in predana slovenščine zmožnemu sodniku višjemu deželnemu sodnijskemu svetniku dr. Mayerju, ki je tudi vodil proces zadnjo soboto. Takoj v začetku je odvetnik dr. Hans Pichs protestiral proti temu, da bi se razpravljalo v slovenskem jeziku in naglasil, da bo v primeru, da se kljub temu razpravlja v slovenščini, vložil pritožbo zaradi neveljavnosti. Privatni tožitelj Herman Metnitz pa se je na ves glas razburjal, da se v nemški Avstriji noče „z a g o v a r j a t i“ v slovenskem jeziku. Sodnik je predlog odvetnika dr. Pichsa zavrnil in izjavil, da imajo koroški Slovenci po senžermenski pogodbi zajamčeno pravico, da se pred sodnijo poslužujejo lahko tudi svoje materinščine. On sam da je kot sodnik v Velikovcu, v Borovljah, v Pliberku in predvsem v Železni Kapli moral razpravljati večinoma v slovenskem jeziku.

Po uvodnih formalnostih je tovariš Franjo Ogris izjavil, da je pripravljen nastopiti resničnostni dokaz trditev v omenjenem članku „Slovenskega vestnika“ in da zaradi tega, ker je vedel, da se je privatni tožitelj Herman Metnitz udeleževal pohodov proti partizanom in da je bil zlasti vodilno udeležen tudi pri akciji pri pd. Apovniku na Komelnu, ni prinesel zahtevanega popravka v „Slovenskem vestniku“. Za svojo trditev je navedel številne priče, nakar je sodišče sklenilo zaslišavanje navedenih prič in preložilo razpravo.

Vsekakor pa je značilna izjava privatnega tožitelja Metnitza, da se noče „z a g o v a r j a t i“ v slovenskem jeziku. Očitno se sam zaveda svoje krivde, da kot tožitelj govori o zagovoru in smo radovedni, kako se bo zagovarjal proti obremenilnim izjavam prič, ki jih je kot vodja proti partizanski akciji strahoval v zavesti si svoje oblasti v času nacističnega nasilja. Vsa okolica Pliberka, številne priče in predvsem partizani, ki so se borili v okolici Pliberka in na Komelnu, se neljubo spominjajo Metnitzovega pašovanja v času nacizma.

Proračunska debata v deželnem zboru

(Nadaljevanje s 1. strani)

Gradcu, Celovcu in v drugih krajih. OeVP-jevskemu landesratu se niti ne bi čudili, ker itak vemo, da mu je delovno ljudstvo deseta briga. Vsekakor čudno pa je, da se je dr. Karischu takoj pridružil „delavski zastopnik“ in namestnik deželnega glavarja Krasnik, ki je dejal, da je dr. Karisch upravičeno obsodil izgrede v Gradcu, Celovcu in drugih krajih. To je čudno zato, ker je isti g. Krasnik z vsako besedo, ki jo je v debati izgovoril, skušal dokazati, da govori v imenu delavcev, v imenu delovnega ljudstva. Če ima že SPOe-jevski namestnik deželnega glavarja, ki je tudi med odločujočimi ljudmi v koroškem SPOe-jevskem deželnem vodstvu, tak odnos do borbe del. razreda za svoje pravice, potem se seveda nikakor ne moremo čuditi malemu sindikalnemu sekretarju Spinki, ki je ob stavki gradbenih delavcev v Celovcu šel isto pot, ki je, čeprav je prvotno zagotavljal, da ne bo paktiral s podjetniki, da ne bo popustil, končno, bi moral z dejanji dokazati, da zastopa delavce, ki so v stiski, ki hočejo boljše življenje, popustil in sklenil kompromis.

Od takih ljudi seveda nikakor ne moremo pričakovati, da delajo v interesu ljudstva, tistega ljudstva, ki jim je ob volitvah dalo zaupanje, ki jih je s svojimi glasovi postavilo na ta mesta.

V celotnem proračunu tudi ni niti šilinga za potrebe slovenskega ljudstva, za njegove kulturne in gospodarske ustanove, še manj seveda za slovenske šole. (Slovensko šolstvo v zvezi s proračunom bomo obravnavali prihodnjič, ker je to problem zase).

V proračunu, in sicer v izrednem, pa je predvidenih 100.000 šilingov za proslavo 30. obletnice koroškega plebiscita. Kaj je za nas plebiscit, vsi vemo, ker nikoli ne bomo pozabili vsega gorja, vsega trpljenja, ki ga je povzročilo prav to „ljudsko glasovanje“. Zato se bo slovensko ljudstvo, se bodo slovenski kmetje in delavci upravičeno spraševali, ali zato plačujejo davke, da bodo s tem denarjem financirane protislovenske in izrazito velenemško-šovinistične prireditve? Gotovo ne. Tako razmetavanje ljudskega denarja ni samo neodgovorno, temveč je naperjeno proti ljudstvu, ki je v minuli vojni toliko žrtvovalo, ki je bilo edino v vsej Avstriji, ki se je z orožjem v roki uprlo fašističnemu nasilju, ki je ogromno doprineslo k uničenju fašističnega gospostva in izgonu okupatorja. To je samo nov dokaz, kako si avstrijska oblast predstavlja rešitev nacionalnega vprašanja na Koroškem, dokaz, da koroški Slovenci od nje nič, prav nič ne moremo pričakovati. V vsem deželnem zboru ni bilo poslanca, ki bi obsodil ta korak, vsi so molčali in to odobravali. Tudi gospod Tschofenig ni zinil besedice, čeprav se on in njegovi pajdaši v „Slovenskem borcu“ in povsodi nazivajo „edine zastopnike slovenskega ljudstva“. Da so to samo prazne fraze, da je vse, kar pisuni „Slovenski borec“ laž, to zdaj lahko spozna tudi sleherni, ki je morda še verjel Tschofenigu, Kazianki in ostalim informbirojevskim agentom na Koroškem.

Ob vsem tem je jasno, da koroški Slovenci ne bomo več dolgo stali ob strani in mirno gledali to umazano igro. Strnjeni v Demokratični fronti delovnega ljudstva bomo našo borbo poostrili in tako dosegli, da nas protiljudski in protislovenski šovinistični elementi ne bodo več zatirali in izkoriščali, da bomo nekoč uživali resnično svobodo in v miru živeli na svoji zemlji, ki je prepojena s krvjo naših najboljših sinov in hčera.

Rešitev križanke „Slovenska Koroška“

V o d o r a v n o: 1. vstop, 4. Svoboda, 10 ali, 13. ep, 14. SSSR, 16. BSA, 17. Sorb, 20. starka, 22 em, 25. tvor, 26. tovariš, 33. ples, 35. rman, 37. staja, 39. Volga, 41. RS, 42. Rožek, 43. rudar, 45. pat, 50. osman, 55. krogla, 58. likamo, 60. udar, 61. LM, 62. zbori, 64. rž, 71. Jalta, 75. Istra, 76. dro, 77. kdo, 79, AFŽ, 80. Senovo, 82. Cankar, 85. Smetana, 91. dat, 92. gr, 94. gr, 95. bo, 98. Matija Majar, 101. trava, 102. Mars, 108. ker, 110. srd, 113. lilija, 114. taca, 115. Kajuh, 116. otrok, 117. Teran, 118. gr (gram).

N a v p i č n o: 1. vas, 2. slap, 3. Tisa, 4. S. J. (Simon Jenko), 5. Vesta, 6. oktava, 7. Oer, 8. de, 9. aparat, 11. drvar, 12. šator, 14. Sele, 15. smel, 16. bomo, 18. ost, 19. Be, 21. koga, 23. Grki, 24. Sava, 26 trg, 27. Oslo, 28. Vrata 29. ao, 30. rž, 31. ie, 32. Š. K,, 33. P. V. (politisch verdaechtig), 34. Silvo, 36. nem, 37. sc, 38. Jud, 40. L. P. (Ljudska pravica), 44. da, 46. Ob, 47. ho, 48. ori, 49. ris, 50. Ob, 51. ser, 52. mlad, 53, ajda, 54. nart, 56. rr, 57. O. Ž. (Oton Župančič), 59. kc, 61. la, 63. ko, 65. OF, 66. Cer, 67. en, 68. lo, 69. ov, 70. Rab, 71. Jakec, 72. ar, 73. LRS, 74. as, 77.krt, 78 oba, 80. S. G. (Simon Gregorčič), 81. Sl., 82. cilj, 83. ne, 84. Krka, 86. em., 87. ta 88 at, 89. ni, 90. aj, 92. grd, 93. av, 95. bolha, 96. Orion, 97. polt, 99. J. S. (Josip Stritar), 100. ar, 102. mt., 103. rak, 104. Skat, 105. Vir, 106. Jakl, 107. Etna, 109. Ra, 111 oje, 112. Bur.

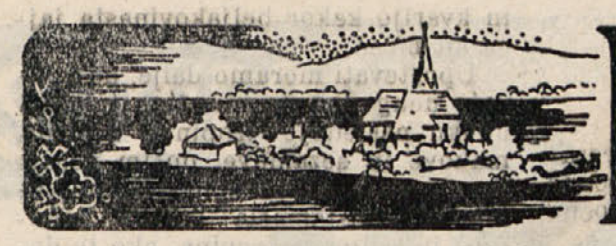

Po naši zemlji

Globasnica. Nepričakovano se je pri nas oglasila bela žena. Za vedno nas je zapustila Rozalija Wutte, Kunčeva Zarkica ali kako smo jo tudi imenovali Kunčeva teta. Vsi smo Kunčevo teto dobro poznali in jo radi imeli. In kako tudi ne, saj je bila vsem dobra in prijazna do vsakega. Povsod je rada pomagala, kjer koli in kolikor je mogla. Komaj šestnajst let je bila stara, ko je morala od doma. Najprej, da se je učila vsega potrebnega, kakor šivanja in kuhanja, potem pa v službo. S poštenim delom in varčnostjo si je prihranila precejšnjo vsoto za stara leta, toda zamenjave denarja so ji vzele skoraj vse prihranke in se je morala s trudom in delom preživljati še na stara leta. Med vojno tudi ni pozabila izseljencev na Hesselbergu, med katerimi je bil tudi njen brat Šonatov oče s svojo družino. Podpirala in pomagala jim je, kolikor je mogla, ker vsak trpin in pregnanec ji je bil pri srcu. Zares, kakršno življenje, takšna smrt, ni se ji bala pogledati v obraz, mirno in udano je umrla. Kljub mrazu in slabemu vremenu je bila pri pogrebu velika udeležba. Gospod župnik Sekol je imel lep pogrebni govor in jo priporočal v blag spomin. Naj počiva v miru, vrla žena! — Nekaj tednov prej pa je umrla Helena Čokl, po domače Olejeva mati iz Podroja. Njej so prvi zvonili novi zvonovi.

Šteben pri Beljaku. V beljaški bolnici je dne 24. decembra 1949 po kratki težki bolezni umrla Alojzija Hazenbüchler, stara šele 32 let. Prepeljali so jo na njen rojstni dom ter smo jo ob številni udeležbi položili na domačem pokopališču k zadnjemu počitku. Rajna zapušča petletno deklico in triletnega fantka, ki jim je bila skrbna in dobra mati. Vsem zaostalim naše odkrito sožalje!

Sele. Na božični dan smo imeli v Selah — Zgornji Kot lepo in dobro uspelo božičnico. Kljub dedku mrazu, ki je te dneve zagospodaril po naših planinah, so prišli stari in mladi iz Zgornjega in Srednjega Kota k Žagi, da so prisostvovali lepi prireditvi in se poglobili v praznično razpoloženje pomembnega dneva. Po ubrano zapeti božični pesmi otrok — šolarjev, je tovariš Janko pozdravil vse navzoče in v svojem govoru orisal veliko pomembnost mirovnega poslanstva božične noči že skozi skoraj dvatisoč let, kjer se tako lepo govori o miru ljudem, ki so dobre volje. Žal pa bo moralo človeštvo prehoditi še dolgo in naporno pot, da ne bo več nasedalo imperialističnim vojnim hujskačem.

Na to so otroci deklamirali prisrčne božične deklamacije in igrali primerno igrico. Potem je bilo sedemdeset otrok, brez razlike na strankarsko pripadnost, obdarovanih z lepimi darili, sladkarijami, zvezki, „Cicibani“ in „Solzicami“.

Za uspeh božičnice velja zahvala predvsem tovarišici Pepci, ki se je za prireditev zelo potrudila s tem, da je napekla pecivo in naučila otroke deklamacije in igro.

Zgornja vesca. V soboto smo pokopali komaj osem let starega Petrovčevega Hermeja. Hudo se je bil prehladil in vse prizadevanje skrbne matere — vdove je bilo zaman. Hermej je bil edini sin in mati je stavila vanj svoje veliko upanje, da bi ji bil nekoč v pomoč, saj je bil fant zelo nadarjen in priden šolar in se je tudi za domače delo, živino in orodje zelo zanimal. Zato je žalost matere in njegovih sestric razumljiva in tudi vsa okolica sočustvuje s prizadetimi. Mladega pokojnika je spremljala velika množica, med to njegovi sošolci, na njegovi zadnji poti ter so mu poklonili prav mnogo vencev.

Bilčovs. Spet je utonilo eno leto v morju večnosti. Leto za letom mineva in ostanejo še spomini, nekaterim veseli drugim žalostni. Leto 1949 je bilo precej razburkano in ti valovi so dosegli tudi naše od svetovnega hrupa bolj oddaljene vasi. Toda čas seka rane, a jih tudi celi. Tako upamo, da nam bo novo leto prineslo mir, srečo in dobro voljo, dasi ne bomo stali razdvojeni nasproti. Bilanca ljudskega gibanja je bila pri nas v minulem letu naslednja: rojstev je bilo 23 in sicer 12 dečkov in 11 deklet. Umrlo je 13 oseb, pet moških in osem žensk, med temi dva otroka pod šest let in dve najstarejši osebi, Seher Pavl, p. d. Knaberle v Velinji vesi 86 let, in Beguš Uršula na Potoku, stara 84 let. Poročilo se je skupno 27 parov.

Mi iz Bilčovsa želimo vsem našim znancem širom Slovenske Koroške mnogo sreče in zadovoljstva v novem letu.

Slovenska fizkulturna zveza

naznanja, da bo od 23. januarja do 29. januarja 1950 v Št. Janških Rutah

smučarski tečaj

Zadnji dan tečaja bodo smučarske tekme in miting pri Tišlerju v Št. Janžu. Udeleženci naj se javijo do 16. t. m. pri Slovenski fizkulturni zvezi v Celovcu, Salmstrasse 6. Smučarji, ki nimajo smuč, jih lahko dobijo pri SFZ.

Ob zaključku tečaja smučarska tekma, pri kateri bodo razdeljene naslednje nagrade:

1. nagrada — smučke;
2. nagrada — lepe knjige.

Slovenska fizkulturna zveza

Okrajni fizkulturni odsek za okraj Borovlje

priredi v nedeljo, dne 15. januarja 1950

sankarsko tekmo mladine

Zbirališče ob 12.30 uri pri Olipicu v Trnjah, — Pričetek tekme ob 14.30 uri od Mlečnika na Žingarci.

Vabljena vsa mladina.

Razdeljene bodo naslednje nagrade:

1. nagrada — sanke;
2. nagrada — smuče;
3. nagrada — fotoaparat ter več drugih lepih nagrad.

Slovenska fizkulturna zveza

OPOZORILO

Vse naročnike opozarjamo na priložene položnice ter jih prosimo, da popravijo zaostalo naročnino.

UPRAVA

Iz Roža: Če napraviš včasih izlet, vidiš in opaziš marsikaj, kar ti ugaja ali pa tudi ne. V Podrožčici je obmejna postaja, sicer je osebni promet neznaten, vendar še vsak dan prihajajo in odpotujejo potniki. Zelo neugodno pa je, da v Podrožčici ni mogoče zamenjati denarja, n. p. dinarje v šilinge, ter potniki ne morejo dobiti niti toliko šilingov, da bi mogli plačati vožnjo vsaj do Celovca. Ta nedostatek nikakor ni v korist tujskemu prometu. — V boroveljski lekarni, ki je za vso okolico, ima magistrinja, neka Gril, čudne navade. Vsakdo, ki mora čakati na zdravila več ali manj časa bo opazil, kako se ta ženska repenči in godrnja in malo manjka da ne ozmerja strank. Pri vsakem receptu se razburja, tako da se moramo res vprašati, če je ona za ljudstvo tukaj ali ljudstvo zaradi nje. Čas bi bil, da bi se takih navad že končno enkrat odvadila. — V Selah je elektrarna in torej tudi električna luč. Toda kakšna je ta svetloba! Poleg električne luči moraš prižgati še svečo, če hočeš brati ali šivati. In kaj šele radio. Ta se sploh ne oglasi, ker je tok veliko preslab. Ali se ti nedostatki res ne dajo odpraviti? Če zahtevajo za električni tok plačilo, naj bo tudi takšen, da bo kaj vreden, ker tudi za radijske aparate plačujejo mesečne prispevke. Ali res ni nikogar, ki bi odločno potrkal na merodajno mesto.

SPZ naznanja

V nedeljo, dne 15. januarja 1950 ob 14. uri priredi SPD „Gorjanci“ v Kotmari vesi pri Plajerju kulturno prireditev s šaloigro

„Lažizdravnik“

Sodelujejo: domači pevski zbor in duet. — Vsi prav prisrčno vabljeni!

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Urednistvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10, telefon 1624-4; Za vsebino odgovarja: France Kosutnik. Tiska: Robitschek u. Co., Wien VIII., Hernalsergürtel 20. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschließfach 17.

Enajst domov v Jazbini je raztresenih po bregovih vzdolž jazbinskega korita na sončni strani, le Nicnar je v globači sam, na levi strani, tam, kjer je Jazbina napravila majhen kotel, tako velik, da je na njegovem dnu prostora za dvorišče in za dober zelnik. Nicina ni znana samo po tem, da je njen ustanovitelj prvi in poslednji videl gos z zlatim ključem, temveč tudi po tem, kar se je pred več kot sto leti zgodilo Nicnarju.

Bila je takrat lakota po Jazbini in po vsej dolini, velika in huda lakota. Ko so pošla že vsa sredstva, se je Nicnar napotil z vrečo v svet, nabirat živeža. Šel je za vodnim tokom naprej za Jazbino, za tokom Meže do njenega izliva v Dravo in potem za Dravo naprej in naprej. Hodil je že tri dni, a nikjer ni mogel izprositi ne skorjice kruha ne zrna semena za svojo gladovno družino. Šele doli za Mariborom, kjer se je odprlo široko polje in so izginile gore, je dobil vrečo prosenih jegličev. Medtem ko je prazen potreboval cele tri dni, je nazaj hodil s polno vrečo le dva dni.

Po Jazbini je začel zoreti prvi svit, ko je prišel do brvi, ki je vodila čez potok do njegove hiše. Za potokom je svetila iz jutranje megle sivozelenkasta streha njegove domačije.

„Sveta martra božja bodi zahvaljena, doma sem!“ je zdihnil Nicnar in stopil na brv. Prav v trenutku, ko je prišel na sredo brvi, se mu je vreča na rami razvezala in vse jeglenje se je sesulo v globoko strugo deročega potoka. Komaj prgišče jeglenja je otel na dnu vreče.

Od tistih dob je ta brv nosila ime „Prekleta brv“!

Tisto prgišče prosa, ki ga je Nicnar bil otel, je posejal in to seme je tako bogato obrodilo, da ni bilo tega v Jazbini ne prej in ne poslej.

Takrat so Nicnarji izgubili tudi pol grunta; ves svet, ki je ležal na drugi, sončni strani potoka, je Nicnar zaradi lakote prodal sosedu Karpuhu za skledo kislega mleka in za hleb črnega kruha. S tem je odpadlo od hiše vse sončno polje, ves svet, kamor je sonce sejalo vse leto. Ko je potem Karpuhovina prešla v grofovske roke, je prešel z njo vred tudi ta svet. Zasadili so ga z lesom, ki je nekdanje Nicnarjeve sončne njive in travnike spremenil v goščavo.

Nicnarski rod je sto let hrepenel po tem izgubljenem svetu, prodanem za skledo mleka in hleb kruha, po tej edini sončni zemlji pri hiši. To je bilo hrepenenje ljudi iz nicine za soncem, strast ljudi, ki se rode in žive v mraku in senci, za svetlobo, za soncem . . .

Kadar je Nicina ležala v senci, in to je bilo tri mesece v letu, in je na oni strani breg bil ožarjen s sončno lučjo, se je slehernemu Nicnarju stisnilo srce v bridkosti in hrepenenju po tem izgubljenem svetu; vsakikrat je želja, dobiti ta svet nazaj, pognala še globlje korenine. In ker so sto let iz teme gledali sončno luč, ker so sto let hrepeneli po tej nedosegljivi zemeljski dobroti, je iz njih nastal poseben rod, ki je bil prežet z neugnano, neutešljivo željo, živeti na soncu, biti na svetlem.

Vsaka nicnarska mati je to željo vcepljala že svojim dojenčkom, ko jih je ob prvih spomladnih toplih dnevih nosila čez potok v sončni breg, kjer je z dojenčkom na prsih strmela v sončno bogastvo zajazbinskih svetlob. In žejo oči nicnarskih mater so pili mladi Nicnarji in Nicnarke iz materinih prsi.

In kadar so Nicnarji umirali v senci pod Požganico ter se je na oni strani potoka po vsem bregu razlivala rumena sončna svetloba, so bile njih oči do zadnjega uprte v ta svetli breg. Kadar so že toliko oslabele, da tudi te luči niso več videle, temveč so jo le še slutile, se je čestokrat dogajalo, da so umirajoči Nicnarji prosili svoje potomce:

„Zanesi me na sonce, da bi še enkrat občutil njegovo gorkoto . . .“

Toda Nicnarji še na onem svetu niso imeli sreče; kajti na pokopališču so jih pokopavali v senci za cerkvijo. Nekoč je umirajoča Nicnarka še pred smrtjo vzdihnila:

„Če moreš me pokoplji na sončni strani!“

Po njeni smrti se je Nicnar napotil k fari; ko je župnik čul to čudno prošnjo, se je začudil:

„Ali ni vseeno, kje je človek pokopan? Samo da leži v žegnani zemlji!“

„Nam ni vseeno . . .“ je vzdihnil Nicnar.

Ali se krepka krmila izplačajo?

Molzne krave naj bi poplačale rejo s posebno obilno in kakovostno molznostjo in ne samo z gnojem in teletenjem in mogoče še z vprego. V ta namen pa je potrebno predvsem smotrno krmljenje.

600 kg težka krava zamore ob dnevni krmi, obstoječi iz 9 kg srednjedobrega sena in 5 kg jare slame dati (vsled pomanjkanja beljakovin) le 2 l mleka. Če pa da krava ob taki krmi kljub temu po teletu znatno več mleka, gre ustvarjanje tega na račun njenega telesnega mesa , mišičja in kosti; krava vedno bolj peša, dokler se končno ustvarjanje mleka ne prilagodi prepičlemu, pomanjkljivemu krmljenju. Posledice takega krmljenja so poleg tega čestokrat še razne prebavne in več ali manj bolezenske nevšečnosti kot lizavost, volčič, kostolomnica, bolestno ležanje pred otelitvijo itd.

Če bi pa dali poleg zgoraj navedene temeljne krme (sena in slame) n. pr. še 1 kg oljnih tropin (ki vsebujejo 30 dkg beljakovine), bi mlečnost krave kaj lahko dvignili od 2 na 8 litrov dnevno, ne da bi pri tem žival shujšala.

Dajmo kravam molznicam oljnih tropin

Naravno se splača pokladanje krepkih oljnih krmil le naravno dobrim molznicam, predvsem prve mesece po otelitvi. Tem pa se izplača vsekakor obilno. Pa tudi zadnja meseca pred otelitvijo je treba krmiti krepkeje, ne da bi živali direktno pitali. V splošnem sicer velja načelo, da moramo zaradi pocenitve pridelovanja mleka vso temeljno krmo ter del mlečno-proizvajalne krme (seno, detelja, slama, otrobi itd.) pridelati na lastnem posestvu. Oljne tropine dokupujemo predvsem le za krave, od katerih zamoremo pričakovati večjo dnevno molznost in sicer od 10 do 30 litrov.

Odločilna pri ustvarjanju mleka je vsekakor beljakovina, ki se nahaja v oljnih tropinah in več ali manj sploh v vseh krmilih. Po množini beljakovine (razen tega tudi še po nekaterih stranskih učinkih) bi morali v splošnem vrednotiti in plačati vsa krepka krmila. Preb. beljakovin se nahaja v 1 kg naslednjih krepkih krmil dkg:

v tropinah zemeljskega oreha	45
v sezamovih tropinah	30
v kokosovih	18
v tropinah palmovih jedrc	15
v trop. iz dobro olušč. buč. zrn.	30
v repičnih tropinah	20
v lanenih tropinah	27
v trop. sončnic iz neolušč zrn.	18
v trop. sončnic iz olušč. zrnja	30
v sojinem zdrobu	40
v žitnem zrnju in otrobih	6—10
v lanenem zrnju	18
v grašičnem zrnju	20—23
v grahu, bobu, fižolu	17—22

5 dkg preb. beljakovine zamore teoretično in v splošnem dvigniti molznost za 1 l, seveda le, ako je v krmi tudi dosti škrobne vrednosti, torej če krma ni preslaba. Kakor umetna gnojila delujejo povoljno le na živi, vsaj za silo rodovitni zemlji, tako tudi krepka krmila učinkujejo zadovoljivo le pri z zadostno količino dobrega sena ali dobre rezanice krmljeni kravi, kateri smo po možnosti dali tudi nekoliko sočne krme, pese ali silaže.

Tudi oljne tropine, kakor vsa krmila sploh, živali za polovico boljše izkoristijo, če jih pokladamo kakor oves konjem, to je kot suh dodatek k nekoliko navlaženi rezanici, nikakor pa ne v pijači.

Večino tropin dobimo danes že v obliki moke in zdroba ter pokladanje teh ni noben problem več. Kokosove tropine pa dobimo le v obliki plošč in te moramo pred uporabo čestokrat šele z namakanjem (če ni primernega mlina v bližini) tako omehčati, da jih zamoremo pokrmiti. Predolgo trajajoče namakanje pa povzroča čestokrat nezaželjena in celo močno škodljiva razkrajanja. Upoštevati moramo namreč, da se ob vlagi močno beljakovinaste oljne tropine ravno tako lahko razkrajajo in kvarijo kakor beljakovinasta jajca ali meso.

Upoštevati moramo dalje, da vplivajo neugodno na množino tolšče v mleku naslednje tropine: repične, makove in sezamove, dočim večajo množino tolšče in splošno zboljšujejo okusnost masla: lanene, kokosove in palmove tropine, ako te dobimo v izvirnih ploščah, ne pa v ekstrahirani, razmaščeni moki.

Kravam molznicam dajmo tudi rudninskih snovi

Ne pozabite dati ob pokladanju oljnih tropin na dan in kravo še po 50 gr (dve jedilni žlici) stolčene krede (Futterkreide), ker so oljne tropine že od narave kisle. Za stolčeno kredo plačamo v Celovcu 40 š. za 100 kg ter je ta neprimerno cenejša, a ob krepki krmi ravno tako učinkovita, kot klajno apno (Futterkalk).

Ob koncu pa bi še enkrat pripomnil, da zasilno krmljenje molznih krav, (ki je pri nas še ponekod v navadi) namreč: pol sena in pol slame za 500 kg težko kravo na dan komaj krije potrebo po redilnih snoveh za golo življenje. Za ustvarjanje mleka ob taki krmi red. snovi sploh ne preostaja. Tako in še mnogo slabše krmimo molzne krave in mlado živino pozimi pri nas še v bližnji okolici Celovca. In zato seveda tudi ni pravega rejskega in gospodarskega uspeha v živinoreji. Da se o vseh teh problemih temeljiteje pomenimo, pridite na naše zimske tečaje, ki jih prireja Kmečka zveza za Slovensko Koroško! Izplačalo se bo.

Vernik — Kočuški

Kaj moramo vedeti o zatiranju rastlinskih škodljivcev

Pred tedni je koroška deželna vlada izdala nekaj za kmete važnih odredb k zakonu o zaščiti kulturnih rastlin (Kulturpflanzenschutzgesetz). Te odredbe poleg splošnih določil dajejo kmetijski zbornici, okrajnemu glavarstvu in županom občin navodila za izdajanje nadaljnjih podrobnih odlokov o zatiranju škodljivcev, če si te v večji meri pojavijo.

Prav odredba določa načine zatiranja majskega ali rjavega hrošča, ki se je v zadnjih letih zelo razširil. Odredba pravi, da se morajo ličinke (črvi) hrošča po možnosti redno pobirati in da se mora zatiranje hrošča samega pričeti takoj ob njegovem pojavu in biti zaključeno tekom dveh tednov , da samica ne more zaleči novih jajčec. Odlok nadalje tudi pravi, da se za zbiranje hrošča dajo iz občinske blagajne lahko nagrade ne določa pa nobenega obveznega zbiranja hroščev po šolski mladini in šolah kot celote. Potrebno pa bi bilo oboje, kajti majski hrošč je pri nas obči pojav. Zato bi deželna vlada morala tako odločiti obvezno zbiranje hroščev od strani šol, kakor tudi določiti, da se bodo nagrade plačevale iz deželnih virov (saj je za druge stvari denarja dovolj), ne pa jih natovoriti občinam za povečanje občinskih doklad.

Druga odredba določa, da je treba ob njivah in obronkih gozda, ki leži do 1 km od žitnih polj odstraniti vse grme češmina, da se tako omeji napadanje žit po rji. Tudi to je obširna akcija, za katero bi vsekakor morala biti določena deželna pomoč.

Posebni odredbi določata zatiranje **koloradskega hrošča** in **raka na krompirju.** Zadnja določa, da se za preprečenje napadanja krompirja po raku v gotovih krajih, ki jih določi deželna vlada, ne smejo saditi naslednje krompirne sorte: najzgodnejša rumena (Allerfrüheste Gelbe), prvenec (Erstling) in „kikler“, ker so zelo podvržene raku.

Posebni odredbi določata tudi še **zaščito sadnih drevesc v drevesnicah** in podjetjih, ki trgujejo z drevesci, kakor tudi v **sadjarstvu** samem, posebno pa načine zatiranja **ameriškega kaparja.** V sadjarstvu odredba določa naslednje:

a) Posušena in odmrla drevesa in grmičevje, kakor tudi drevesa, ki so napadena od škodljivcev v taki meri, da bi drugačno zatiranje ne pomagalo več, se morajo odstraniti;

b) prav tako se morajo odstraniti odmirajoče veje in deli vej;

c) od lubadarjev napadena drevesa ali deli dreves se morajo odstraniti in sežgati;

č) sadno drevje in grmičevje se mora v potrebni meri razredčiti in očistiti od mahu in lišajev ter odmrle skorje — od kakršnih koli škodljivcev napadeni deli se morajo sežgati na licu mesta.

Vse to se mora pravočasno izvesti. Dela je treba izvesti pred škropljenjem sadnega drevja. Kdor bi tega ne napravil, se ga na osnovi odredbe k temu lahko prisili.

Nobena odredba pa ne določa obveznega škropljenja sadnega drevja in znatne podpore zato, kajti oboje bi bilo najbolj potrebno.

Blaž Singer

Župnik je zmajal z glavo in zahteval plačilo za novi grob na soncu. Ker pa Nicnar ni imel denarja, je morala tudi ta Nicnarka počivati v večni senci za cerkvijo.

Od vseh dvanajstih kmetij v Jazbini so le še tri v rokah kmečkih lastnikov, namreč Nicina, Staneče in Smerdohi; vseh ostalih devet kmetij je bil že dolgo pred svetovno vojno pokupil grof Thurn. Na teh kmetijah so živeli najemniki, podložniki Mušenika, pol zemljedelci, pol drvarji in vozniki. Najemniki so bili deloma še potomci starih lastnikov, deloma pa so bili priseljenci.

Jazbina je imela čudno silo za svoje prebivalce; vsi priseljenci so se takoj zlili s staro jazbinsko žvotjo v svojevrstno in samorastno planinsko čud, ki je bila znana daleč naokrog pod imenom „Jazbina“.

Jazbina je bila mrka, neprijazna, zaprta, okorela, razborita, nezaupljiva, temna, sovražna, Jazbina je bila samorastna; njeni prebivalci so bili nepristopni prav kakor njeni strmi bregovi, bili so žilavi kakor zemlja teh bregov, katero so rodovi že stoletja v jerbasih prenašali od robov gor na odore.

Jazbina je imela z grofom Thurnom star račun, neporavnan račun še od leta 1848. Ta račun je živel v srcih vseh Jazbincev še tedaj, ko je bila že skoraj vsa Jazbina v grofovskih rokah.

To je bila planina Požganica.

Požganica je ležala na nicinski strani Jazbine, vsa pokrita s črnimi smrekovimi, mecesnovimi gozdovi, polna zaraslih pašnikov, jam in kotalin.

V starih časih je bila Požganica jazbinska gmajna, skupna last vseh dvajsetih gospodarjev za pašo, za les, za lov.

Že stoletja je trajal boj za to planino med Jazbino in pliberško graščino, ki je imela na gornjem koncu Požganice neko osamljeno parcelo v svoji lasti. Graščina je Požganico svojila sebi, a Jazbina jo je branila z zobmi. V teku tega stoletja je Jazbina planino trikrat zažgala, vselej takrat, ko si jo je graščina začasno tako ali drugače prisvojila. Odtod je dobila planina tudi svoje ime. V tem boju je storilo smrt več Jazbincev in več grofovih ljudi.

Leta 1848., ko se je reklo, da je kmet dobil svoje pravice, je Jazbina slednjič izgubila Požganico, gmajno in tudi pašni servitut. Vodila je pet let obupno pravdo za svoje pravice, pritožbe so šle na Dunaj do samega cesarja, ali vse zastonj. Kmetje niso poznali novih določb servitutnega zakona, pa niso izvršili predpisane prijave o pravem času, medtem ko je graščina to storila. Zaradi te formalnosti je postala lastnik nekaj sto johov zemlje, Jazbina pa je izgubila pol življenja, izgubila najboljše pašnike, najboljše in najlepše gozdove.

To je bil smrtni udarec zanjo, pod njim se je bila kmalu zrušila še ostala polovica Jazbin. Naraglavc je bil prvi, ki je iz zagrenjenosti prodal grofu svojo hubo.

„Nočem živeti tu, kjer bi moral vsak dan gledati pred seboj Požganico. Gledati tisto krivico, ki se je zgodila nam in njej. Če je hudič pol grunta požrl, naj požre še celega,“

In je prodal ter se preselil nekam za Strojno.

Naraglavcu so zaporedoma sledili še drugi — s sekaturami, z mejnimi pravdami je graščina lomila odpor Jazbine. V teku dvajsetih let je požrla devet kmetij, le tri so ostale. Požganica pa je na čuden način ostala simbol vseh Jazbincev tudi še tedaj, ko je bil njih odpor strt, ko jih je Mušenik skoraj požrl. Rod, ki je zdaj kot podložnik živel v Jazbini, je nosil ta simbol svoje pravice globoko zakopanega v srcu. Tako čudna je bila Požganica, ta široka nicina, tako tesno zrasla s sončnim bregom, da je ta breg ni prenehal smatrati za svojo last.

„Požganica je naša . . .!“

Življenje na Jazbini je bilo trdo, vedno bolj trdo in kruto, a na oni strani je bila Požganica, široka, mastna, vsa pokrita z lesnim bogastvom, ki je naraščalo od leta do leta. Grofje so jo še razkošatili v eno svojih najlepših planin.

„Pažganica je naša . . .!“

Rodovi so sanjali, kako bi tam pasli, kako sekali, kako lovili.

Vse kmetije v Jazbini, razen Nicnarske, so bile položene na bregu, ki je oklepal jazbinsko globačo v vsej svoji dolgosti, pred samo Požganico. Noben Jazbinec, pa bil to Močivc, Stana, Naraglav, Kozamir in kdor koli, ni nikdar vstal, ne da bi takoj zagledal pred seboj podobo Požganice.

Otroka v zibeli je mati uspavala:

„Aja-tuja — Požganica . . .“

Jazbinci so umirali s prošnjo na ustih:

„Privzdignite mi glavo, da še enkrat vidim to Požganico . . .“

Požganica je žgala Jazbino od roda do roda in jo polnila z ognjem tihega hrepenenja, Požganica je bila stara pravda Jazbin.

S prevratom je pričela ta stara pravda skeleti kot novo odprta rana. Ko je še bučalo v Črni, v Mežici, na Prevaljah, je Jazbina že šepetala:

„Zdaj je prišla naša ura . . .“

Potem je bila Jazbina prva ustrahovala gozdne paznike, na vrata nadgozdarja Dudaša je nabila mrtvaško znamenje, noben grofovski uslužbenec si ni več upal v Jazbino.

Iz doline se je zaneslo geslo:

„Če bo Jugoslavija, bodo vzeli grofu zemljo in dobili jo bodo najemniki!“

Jazbina je takoj odgovorila:

„Živijo Jugoslavija!“

Naraglavški Anzuh je pristopil k narodni straži.

(Dalje)